

A RETROSPECTIVE APPROACH REGARDING COMMERCIAL PERFORMANCES AND THE BALANCE SHEET INDICATORS OF MAIN ROMANIAN BANKS¹

Mihaela Nicolau

Faculty of Economics, "Danubius" University, Galati, Romania

Faculty of Economics "G. Fuà", Polytechnic University of Marche, Ancona, Italy

Abstract

In the context of the present financial crisis, a rigorous analysis of national and international banking systems during the crisis' previous periods could lead to specific weaknesses that were not considered at their real importance at that time. The paper presents only a comparing analysis, during the period of three years (2004 – 2006), regarding the commercial performances and the main balance sheet indicators of two of the most important and influence banks from Romanian banking system, respectively Romanian Commercial Bank (B.C.R) and Development Romanian Bank – Group Société Générale (B.R.D. – SG)

This analysis is included in an extensive study regarding the activity performances of the two Romanian banks mentioned before.

Keywords: banking clients, banking assets, banking liabilities, banking balance sheet indicators

1. Introducere și motivatie

În perioada 2004 -2005 la nivel macroeconomic în România se remarcă îmbinarea unei creșteri economice de 8,3% cu o reducere a inflației de la 8,6% în anul 2005 la 4,8% în anul 2006 și un deficit bugetar de 1,7% din PIB. În plan extern aderarea României la Uniunea Europeană consolidează premisele continuării creșterii economice. Scăderea inflației s-a realizat atât pe fondul unei politici promovate de BNR de sterilizare a lichidităților cât și pe aprecierea cursului de schimb.²

După o expansiune susținută a creditului guvernamental până la un nivel maxim istoric de 70%, măsurile Băncii Centrale vizând limitarea creditului, adoptate în luna august și septembrie 2006, au dus la o scădere bruscă a ratei de creștere a creditului, la 33%. Creditul în valută a fost cel mai afectat: de la un ritm anual de creștere de aproape 100% (creștere anuală în termeni reali), el scăzând la mai puțin de 20%.³

În plan monetar politica BNR a fost mai restrictivă în anul 2006 decât în 2005 fiind orientată către controlul lichidităților de pe piață. În acest scop BNR a mărit dobânda de politică monetară în două trepte de la 7,50% la 8,75% și a atras mai multe depozite.

Concurența de pe piața bancară s-a intensificat, contribuind la scăderea marjelor de dobândă, o tendință din ce în ce mai evidentă fiind cea de concentrare a activelor în sistem bancar.

B.C.R. și B.R.D. Group Société Générale sunt două bănci de referință în evoluția și analiza sistemului bancar românesc, fiind alese ca elemente de studiu tocmai datorită ponderii activelor lor în totalul activelor sistemului bancar românesc și cotelor de piață deținute.

---

¹ "O abordare retrospectivă privind performanțele comerciale și principalii indicatori bilanțieri ale principalelor bănci românești."

² BRD: Raportul Administratorilor asupra Situațiilor Financiare ale anului 2006

³ BRD: Raport Anual de Activitate pentru anul 2005

2. Piața persoanelor fizice și juridice

Din punct de vedere al clientelei persoane fizice, rezultatele celor două instituții bancare din se prezintă, în perioada analizată, după cum urmează:

Specificație	BCR					BRD				
	2004	2005	2006	2005 /2004 (%)	2006 /2005 (%)	2004	2005	2006	2005 /2004 (%)	2006 /2005 (%)
Clienți activi persoane fizice (persoane)	3.337.640	3.836.368	4.411.823	+14,94	+15,00	1.366.470	1.622.000	1.900.000	+18,7	+17,14
Depozite (mil.RON)	9.567	11.751	14.900	+22,83	+26,80	4.009	5.249	7.217	+30,93	+37,49
Credite (mil.RON)	3.398	6.314	9.894	+85,82	+56,70	2.158	4.091	8.844	+89,57	+116,18
Total activ (mil.RON)	24.489	32.880	45.181	+34,26	+37,41	11.725	19.221	28.679	+63,94	16,02
Pondere depozite în total pasiv (%)	39,07	86,11	32,98	+120,40	-61,70	34,19	27,31	25,16	-20,12	-7,87
Pondere credite în total activ (%)	13,88	19,20	21,90	+38,33	+14,06	18,14	21,28	30,84	+17,31	+44,92

Tabel nr. 1. – Raporturile comerciale ale BCR și BRD cu clienții persoane fizice

Eforturile întreprinse de BCR pentru satisfacerea clientelei s-au materializat într-un portofoliu impresionant de 4.411.823 clienți (după o creștere anuală de aproximativ 115%).

Creditelor și avansurilor acordate clientelei persoane fizice au crescut cu 85,82% în 2005, respectiv cu 56,70% în 2006. Depozitele, însă, au cunoscut o creștere cu doar 22,83% în 2005 și 26,80% în 2006. Acest procent mai mic de creștere a sumelor atrase de la clienți comparativ cu creditele acordate clientelei se datorează faptului că, mai în prima parte a anului 2006, pe piața ratele de dobândă (în întreg sistemul bancar din România) la depozitele în lei au fost sub rata inflației, rezultând dobânzi reale negative. Aceasta a condus la o scădere semnificativă a economisirilor în întregul sistem bancar român, mulți clienți preferând să găsească căi alternative de investire pentru a-și asigura o rentabilitate mai bună a investiției (de exemplu piața imobiliară, fonduri mutuale, burse de valori, etc.)

Activitatea bancară de retail a BRD oferă o gamă completă de produse și servicii financiare printr-o platformă multi-canal unui număr total de 1.900.000 clienți persoane fizice (cu 15% mai mare față de anul precedent).

Pe o piață foarte concurențială, creditele în sold acordate persoanelor fizice au crescut cu 89,57% în anul 2005 față de anul precedent și cu +116,18% la sfârșitul anului 2006. Dinamismul ofertelor de credite și carduri bancare a constituit o cale importantă de abordare a clienților. BRD a depășit pragul de 1,8 milioane de carduri emise, rămânând astfel în fruntea clasamentului pe piața foarte competitivă a cardurilor. Creditele la locul de vânzare continuă să reprezinte segmentul principal al activității sale. La sfârșitul anului 2006, BRD Finance încheiase parteneriat cu 1085 de societăți și cu peste 3800 de magazine, crescând astfel cu 70% creditele acordate pentru această activitate.

Creșterea depozitelor clienților cu 30,93% în 2005 și cu 37,49% în 2006 față de perioada precedentă este o consecință a politicii BRD de atragere a resurselor clientelei oferind noi instrumente de economisire avantajoase. Totuși, aceeași tendință de depășire a ritmului de creștere al imobilizărilor de către acordarea de credite se remarcă și în cazul BRD.

Observăm că la BRD creditele cresc într-un ritm mai rapid decât creditele acordate decât BCR, reprezentând motorul creșterii volumului de afaceri ceea ce a făcut ca BRD să-și îmbunătățească poziția pe piața românească în finanțarea persoanelor fizice.

În ceea ce privește clientela persoane juridice, s-au luat în calcul rezultatele pe cele două segmente, corporat și IMM, acestea fiind sintetizate în următorul tabel:

Specificație	BCR					BRD				
	2004	2005	2006	2005 /2004 (%)	2006 /2005 (%)	2004	2005	2006	2005 /2004 (%)	2006 /2005 (%)
Depozite (mil.RON)	8.540	10.106	21.111	+18,34	+108,90	4.610	9.483	12.591	+105,70	+33,77
Credite (mil.RON)	6.891	9.222	14.487	+33,83	+57,09	4.485	5.838	9.134	+30,17	+56,46
Total activ (mil.RON)	24.489	32.880	45.181	+34,26	+37,41	11.725	19.221	28.679	+63,93	+49,21
Pondere depozite în total pasiv (%)	34,87	30,74	46,73	-11,84	+52,02	39,31	49,34	45,16	+25,52	-8,47
Pondere credite în total activ (%)	28,14	28,05	32,06	-0,32	+14,30	38,25	30,37	31,85	-20,60	+4,87

Tabel nr. 2 – Raporturile comerciale ale BCR și BRD cu clienții persoane juridice

Analizând raporturile comerciale cu clientele persoane juridice, observăm că cele două bănci înregistrează ritmuri comparabile de creștere a creditelor acordate (în 2005 la BCR creditele acordate cresc cu 33,83%, iar la BRD cu 30,17%, respectiv în 2006 cresc cu 57,09% la BCR și 56,46 la BRD). Cu toate acestea, volumul creditelor acordate de BCR persoanelor juridice este mai mare cu aproximativ 50% față de cele acordate de BRD acestui segment de clienți.

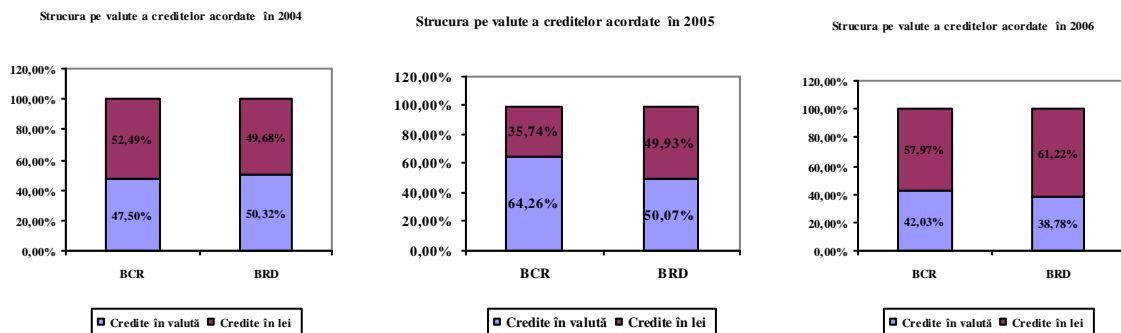
În ceea ce privește depozitele, BRD înregistrează la acest capitol o creștere semnificativă (cu 105,70%) în 2005, iar în perioada următoare BCR obține performanțe mai bune (depozitele cresc cu 108,90%, în timp ce la BRD acestea cunosc o majorare cu doar 33,77%).

În ceea ce privește ponderea creditelor acordate persoanelor juridice în totalul activelor, se observă tendințe asemănătoare la cele două instituții bancare, respectiv o scădere în perioada 2005, mai pronunțată însă la BRD (-20,60%). În anul 2006 ponderea creditelor acordate persoanelor juridice crește mai pronunțat la BCR (cu 14,30% față de 4,87% la BRD).

În concluzie, din cele două tabele se observă că în perioada 2004-2005 depozitele BCR sunt mobilizate preponderent de la persoane fizice, acestea reprezentând aproximativ 55% din totalul depozitelor și 39,07% din pasivele totale (respectiv 86,11% în 2005). În 2006 ponderea majoritară în total depozite este deținută de depozitele persoanelor juridice (58,62%). În cazul BRD, resursele sunt concentrate în principal de la persoane juridice, plasamentele acestora reprezentând aproximativ 60% din totalul depozitelor, respectiv 45,16% din totalul pasivelor (comparativ cu 25,16% ponderea deținută de depozitele persoanelor fizice în total pasiv).

Spre deosebire de depozite, creditele acordate de celor două bănci sunt orientate preponderent persoanelor juridice, acestea reprezentând aproximativ 60% din totalul creditelor acordate, respectiv 30% din activele totale.

În ceea ce privește structura pe valute a creditelor acordate de cele două instituții de credit, situația se prezintă astfel:

Grafic nr.1 – Structura pe valute a creditelor acordate

Din graficul de mai sus se poate observa că în anul 2004 cele două bănci au o structură echilibrată a portofoliului de credite din punct de vedere al valutei de acordare. În anul 2005, în cazul BCR aceasta suferă modificări, în sensul majorării creditelor acordate în valută. În anul 2006 BCR își schimbă strategia, optând pentru o structură echilibrată a portofoliului de credite. În cazul BRD, se observă în anul 2006 o reducere semnificativă a creditelor în valută, ca o consecință a restricțiilor impuse de Banca Națională asupra creditelor în valută, dar și a faptului că acordările în lei sunt mai bine remunerate.

3. Principalii indicatori bilanțieri

Pe baza informațiilor culese din documentele financiare ale celor două bănci analizate, evoluția cunoscută de principalii indicatori bilanțieri pe perioada studiată este prezentată comparativ în tabelul următor:

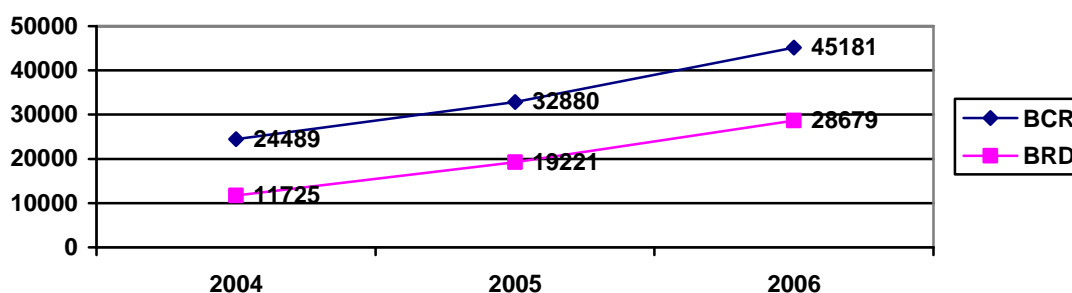
-milioane RON-

Indicator	BCR					BRD				
	2004	2005	2006	2005 /2004 (%)	2006 /2005 (%)	2004	2005	2006	2005 /2004 (%)	2006 /2005 (%)
Bilanțul agregat	24.489	32.880	45.181	+34,26	+37,41	11.725	19.221	28.679	+63,93	+49,21
Capital propriu	3.744	3.763	4.151	+0,51	+10,31	1.505	1.883	2.331	+25,12	+23,79
-Capital social	2.120	2.120	792	0	-62,64	418	697	697	+66,75	0
Depozite de la clientelă	18.107	22.357	36.011	+23,47	+61,07	8.967	15.276	21.170	+70,36	+38,58
Credite acordate clientelei	10.289	15.536	24.381	+51	+56,93	6.643	9.929	17.978	+49,47	+81,07
Împrumuturi și depozite de la alte bănci	2.885	5.020	11.399	+74	+127,07	1.203	1.728	3.977	+43,64	+130,15
Plasamente și credite interbancare	721	2.142	3.876	+197,09	+80,95	1.524	928	637	-39,11	-31,36

Tabel nr. 3 – Raporturile comerciale ale BCR și BRD cu clienții persoane juridice

Din compararea patrimoniului celor două bănci studiate (bilanțul agregat) se evidențiază un raport de forțe în favoarea BCR de 2,49:1 în 2004, 1,71:1 în 2005, respectiv 1,58:1 în 2006. Această diferență rezultă din creșterea mai accelerată a activelor BRD (cu 63,93% în 2005, respectiv 49,21% în 2006) comparativ cu BRD (34,26% în 2005, respectiv 37,41% în 2006). Creșterea puternică a activelor BRD a fost susținută de creșterea cu 81% a creditelor acordate clientelei, și de majorarea, în 2006, cu aproximativ 79% a lichidităților băncii față de perioada precedentă.

Evoluția bilanțului celor două bănci

Grafic nr. 2 – Evoluția bilanțului celor două bănci

În ceea ce privește capitalurile proprii acestea au înregistrat creșteri la ambele bănci, majorarea fiind mai accentuată la BRD ca urmare a majorării rezervelor și a profiturilor realizate în perioada pentru care s-a realizat analiza. Această creștere s-a datorat doar parțial creșterii (cu 66,75%) de capital social, ponderea acestuia în total capitaluri proprii fiind relativ redusă (27,77% în 2004, 37,02% în 2005, respectiv 29,90% în 2006) .

Creșterea capitalului BRD este nesemnificativă și diminuează resursele atrase de la clienți de la 70,36% în 2005 la 38,58% în 2006. Această diminuare a depozitelor atrase de la clientela nebanară de către BRD constituie consecința măsurilor restrictive adoptate de BNR și a excesului de lichiditate al băncii la diminuarea dobânzii de politică monetară.

Permanent în atenția BCR s-a aflat competiția de atragere a resurselor și plasarea lor atât în condiții de profitabilitate, cât și în vederea menținerii și dezvoltării unui parteneriat specific fiecărui client în parte al băncii. Succesul acestei abordări se poate oglindi la sfârșitul anului 2006 prin volumul impresionant al bazei de clienți ce însumează aproximativ o treime din totalul resurselor atrase de băncile comerciale ce activează în România. Acest aspect, privind evoluția de ansamblu a resurselor băncii este surprins și în analiza efectuată pentru perioada 2004 -2006.

S-au înregistrat, de asemenea, acumulări semnificative de resurse de la clienții nebanari. Depozitele de la alte bănci au crescut, dublându-și valoarea în anul 2006. Aceasta nu reprezintă o amenințare pentru cele două bănci, deoarece ponderea lor în totalul resurselor atrase este relativ scăzută (până în 25% la ambele instituții financiare) ceea ce reflectă o independență de resursele atrase de la bănci – resurse cu costuri ridicate și termene reduse.

În ceea ce privește plasamentele interbancare acestea au cunoscut la BCR o modificare pozitivă (+197,09% în 2005, respectiv +80,95% în 2006). Majorarea resurselor disponibile ale băncii a condus la modificarea poziției BCR pe piața interbancară de la atrăgător de resurse în depozite interbancare, la cel mai important plasator de resurse pe această piață, începând cu 1997 până în prezent. În cazul BRD, însă, plasamentele interbancare au cunoscut un trend descrescător, ca urmare a creșterii randamentului titlurilor și a asumării riscului de lichiditate. La ambele bănci se observă că valoarea resurselor atrase pe piața interbancară o depășește pe cea a plasamentelor, drept consecință a reducerii dobânzilor pe această piață.

4. Concluzii

În contextul mediului economic specific perioadei 2004 - 2006, cele două bănci au reușit să performeze pe unele segmente de activitate mai bine decât sistemul bancar în ansamblul său. În aceste condiții, fiecare dintre cele două instituții bancare și-a consolidat poziția pe piață, după mărirea activelor (cota BCR crescând de la 26,1 % în 2004, la 26,3% în 2005 și scade sensibil la 26,2% în 2006, iar cota BRD înregistrând o creștere de la 13% în 2004 la 15% în 2005, respectiv 16,3% în 2006).

Din punct de vedere al performanțelor comerciale, se poate afirma că în perioada 2004-2005 depozitele BCR sunt mobilizate preponderent de la persoane fizice (55% din totalul depozitelor și 39,07% din pasivele totale), iar în 2006 ponderea majoritară în total depozite este deținută de

depozitele persoanelor juridice (58,62%). În cazul BRD, resursele sunt concentrate în principal de la persoane juridice (60% din totalul depozitelor și aproximativ 45% din totalul pasivelor).

Marea putere financiară a BCR este ilustrată de faptul că banca, cu capitaluri proprii de 4,151 miliarde RON, are o pondere de 44% în totalul capitalurilor proprii din sistemul bancar. Raportul dintre capitalurile BCR și BRD este de aproximativ 3:1 în perioada analizată. Analiza pasivelor bancare în perioada 2004 – 2006 permite evidențierea unei scăderi a ponderii capitalurilor proprii în total pasive în ritmuri comparabile, în cazul ambelor bănci. Ponderea majoritară în ansamblul pasivelor este deținută de depozitele clienței nebancale. În cazul BCR ponderea acestora în total pasiv se reduce sensibil ca urmare a măsurilor restrictive adoptate de BNR, care a determinat reducerea ratelor dobânzii, în timp ce BRD a menținut o pondere relativ constantă a depozitelor în structura pasivului. Urmează, ca mărime a procentului deținut în pasivele bancare, depozitele băncilor a căror pondere crește anual la BCR (cu 3% în 2005, respectiv 10% în 2006). BRD demonstrează o dependență mai redusă față de resursele clienților bancari, acestea reprezentând 9-14% din pasivele băncii. Cu toate acestea procentul superior al depozitelor de la clienții nebancale comparativ cu cele atrase de la instituțiile financiare reflectă o independență față de resursele purtătoare de costuri ridicate.

Referințe bibliografice selective:

1. ***** B.C.R. – Raport anual 2004, 2005, 2006
2. ***** B.C.R. – Situații financiare 2004, 2005, 2006
3. ***** B.N.R. – Rapoarte anuale 2004, 2005, 2006
4. ***** B.R.D. S.G. – Raport anual 2004, 2005, 2006
5. ***** B.R.D. – S.G. – Situații financiare 2004, 2005, 2006